

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

SCRÚDÚ NA hARDTEISTIMÉIREACHTA, 2015

EALAÍN

Stair agus Léirthuisctint na hEalaíne

Ardleibhéal

Tá 150 marc ag gabháil leis an bpáipéar seo, i.e. 37.5% de na marcanna iomlána ar an Ealaín

Déardaoin, 11 Meitheamh Tráthnóna, 2:00 – 4:30

Treoracha

Freagair **trí** cheist mar seo a leanas: ceist amháin as Roinn I (An Ealaín in Éirinn), ceist amháin as Roinn II (Ealaín na hEorpa 1000 AD - An Lá Inniu), agus ceist amháin as Roinn III (Léirthuisctint na hEalaíne).

Tá na ceisteanna uile ar cómharc (50).

Ba chóir sceitsí agus léaráidí a úsáid chun do chuid pointí a léiriú.

Déan tagairt, de réir mar a chuirtear sin in iúl, do na *léaráidí atá ar an mbileog a ghabhann leis an bpáipéar seo*.

Roinn I – An Ealaín in Éirinn

1. Is sampla é “**Coróin Petrie**” *atá léirithe ar an mbileog leis seo* d’athrú suaithinseach stíle a tharla san Iarannaois.
Déan an ráiteas sin a phlé agus tú ag tagairt d’fheidhm, d’fhoirm, agus do stíl Choróin Petrie, agus do na bunábhair agus teicníochtaí a úsáideadh chun í a tháirgeadh agus a mhaisiú.
agus
Ainmnigh sampla **amháin** de shnoíodóireacht mhaisithe chloiche ón ré seo agus déan cur síos air.
Léirigh do fhreagra.
2. Tá oidhreacht de sheoda luachmhara againn de thoradh na scileanna a bhí ag ceardaithe miotail na Luath-Mheánaoise.
Déan an abairt sin a phlé agus tú ag tagairt don déantúsán *atá léirithe ar an mbileog leis seo*. Ainmnigh agus déan cur síos ar déantúsán i do fhreagra agus déan tagairt dá fheidhm agus dá fhoirm, agus do na bunábhair agus na teicníochtaí a úsáideadh chun é a tháirgeadh agus a mhaisiú.
agus
Ainmnigh déantúsán **amháin** eile ón Luath-Mheánaois ar baineadh úsáid as teicníochtaí den saghas céanna chun é a dhéanamh.
Léirigh do fhreagra.
3. Rinneadh dearadh simplí na n-eaglaisí cloiche in Éirinn sa ré Luath-Chríostaí a fhorbairt faoin iliomad tionchar eachtrannach go bhfuarthas an stíl Rómhánúil Éireannach a bhí níos casta.
Déan an ráiteas sin a phlé agus tú ag déanamh comparáide idir struchtúr agus dearadh eaglais ainmnithe Luath-Chríostaí Éireannach **amháin** agus eaglais ainmnithe Rómhánúil Éireannach **amháin**.
agus
Ainmnigh láthair mainistreach in Éirinn a rinne tú staidear air agus déan cur síos ar na gnéithe suntasacha di.
Léirigh do fhreagra.
4. James Gandon (1743-1823) a dhear an foirgneamh *atá léirithe ar an mbileog leis seo*. Freagair (a), (b), agus (c).
 - (a) Ainmnigh an foirgneamh. Déan cur síos agus plé ar an dóigh a bhfuil gnéithe an fhoirgnimh seo ina samplaí tipiciúla den ailtireacht Sheoirseach.
 - (b) Déan cur síos agus plé ar conas a úsáideadh an dealbhóireacht chun an foirgneamh seo a mhaisiú.
 - (c) Ainmnigh foirgneamh poiblí **amháin** eile a dhear an t-ailtire seo agus déan cur síos air.*Léirigh do fhreagra.*

5. Cuireadh síos ar Harry Clarke (1889-1931) mar ealaíontóir tábhachtach Siombalach de chuid na hÉireann.
Déan an ráiteas sin a phlé agus tú ag tagairt do “**Fuinneog Naomh Úna**” *atá léirithe ar an mbileog leis seo*. Bíodh tagairt agat i do fhreagra don ábhar, don chomhdhéanamh, don stíl, do na tionchair, do na bunábhair agus do na teicníochtaí.
agus
Ainmnigh saothar **amháin** eile leis an ealaíontóir seo agus déan cur síos air.
Léirigh do fhreagra.
6. Cruthaíonn Rowan Gillespie (r.1953) dealbha a bhfuil sé mar fheidhm acu freagairt mhothúcháinach a spreagadh sa bhreathnóir.
Déan an ráiteas sin a phlé agus tú ag tagairt do “**Gorta**” *atá léirithe ar an mbileog leis seo*. Bíodh tagairt i do fhreagra agat don ábhar, don chomhdhéanamh, don fhoirm, don stíl, do na bunábhair, do na teicníochtaí, agus don suíomh.
agus
Ainmnigh dealbh fhíorach **amháin** eile le Gillespie agus déan cur síos uirthi.
Léirigh do fhreagra.
7. Roghnaigh duine **amháin** díobh seo a leanas:
- John Hogan (1800-1858)
 - William John Leech (1881-1968)
 - Mary Swanzy (1882-1978)
 - Oisín Kelly (1915-1981)
 - Alice Maher (r.1956)
 - Michael Quane (r.1962)
 - Caroline McCarthy (r.1971).
- Déan cur síos agus plé ar shaothar an ealaíontóra atá roghnaithe agat. Déan tagairt mhionsonraithe do **dhá** shaothar ainmnithe leis. Bíodh tagairt i do fhreagra agat don ábhar, don stíl, do na meáin/bunábhair, do na teicníochtaí, agus do na tionchair.
Léirigh do fhreagra.

Roinn II – Ealaín na hEorpa (1000 AD – An Lá inniu)

8. Bhain cruthaitheoirí na n-eaglaisí agus na n-ardeaglaisí Gotacha úsáid as an ailtireacht, an dealbhóireacht agus as gloine dhaite chun smaointe faoi chumhacht na heaglaise a chur in iúl chomh maith le scéal na Críostaíochta.
Déan an ráiteas sin a phlé agus tú ag tagairt d’eaglais nó d’ardeaglais Ghotach ainmnithe.
agus
Déan cur síos agus plé achomair ar láimhseáil na fíorach daonna i ndealbh Ghotach ainmnithe.
Léirigh do fhreagra.
9. Léiríonn “**Geataí na bhFlaitheas**” i bhFlórans *atá léirithe ar an mbileog leis seo* ard-scil Lorenzo Ghiberti (c.1378-1455) mar dhealbhóir.
Déan an ráiteas sin a phlé agus tú ag tagairt do phainéal ainmnithe **amháin** ar na doirse.
Bíodh tagairt i do fhreagra agat don ábhar, don chomhdhéanamh, don pheirspictíocht, agus do láimhseáil na fíorach daonna.
agus
Déan cur síos agus plé achomair ar dhealbhóir ainmnithe **amháin** eile ó ré an Renaissance Luath.
Léirigh do fhreagra.
10. Is de thoradh an staidéir a rinne Leonardo da Vinci (1452-1519) ar an eolaíocht agus ar an dúlra, agus de thoradh an tabhairt faoi deara a bhí ann mar dhuine, a rinne sé cuid de na saothair is mó ó ré an Renaissance a dhéanamh.
Déan an ráiteas sin a phlé agus tú ag tagairt don phictiúr *atá léirithe ar an mbileog leis seo*. Bíodh tagairt i do fhreagra agat d’ainm an tsaothair, don ábhar, don chomhdhéanamh, don teicníocht, agus don ré inar táirgeadh é.
agus
Déan cur síos agus plé achomair ar shaothar ainmnithe **amháin** eile leis an ealaíontóir seo.
Léirigh do fhreagra.
11. Bhí J. M. W. Turner (1775-1851) an-tógtha le cumhacht an dúlra mar a léirítear sa phictiúr “**Stoirm Sneachta: Hannibal agus a Arm ag Trasnú na nAlp**” *atá léirithe ar an mbileog leis seo*.
Déan an ráiteas sin a phlé agus tú ag tagairt i do fhreagra agat don ábhar, don chomhdhéanamh, don stíl, don teicníocht, agus don ré inar táirgeadh an saothar seo.
agus
Déan cur síos agus plé achomair ar shaothar ainmnithe **amháin** eile leis an ealaíontóir seo.
Léirigh do fhreagra.

12. Tá an staidéar a rinne Georges Seurat (1859-1891) ar theoiricí eolaíochta faoi dhathanna le haithint ina stíl shuntasach péintéireachta.
Déan an ráiteas sin a phlé agus tú ag tagairt do “**Tráthnóna Domhnaigh ar Oileán la Grande Jatte**” *atá léirithe ar an mbileog leis seo*. Bíodh tagairt i do fhreagra agat don ábhar, don chomhdhéanamh, don stíl, don teicníocht, agus do na tionchair.
agus
Déan cur síos agus plé achomair ar shaothar ainmnithe **amháin** eile leis an ealaíontóir seo.
Léirigh do fhreagra.
13. Léiríonn “**Les Demoiselles d’Avignon**” *atá léirithe ar an mbileog leis seo* cuid de na nuálacha a thionscain Pablo Picasso (1881-1973) sa phéintéireacht.
Déan an ráiteas sin a phlé agus tú ag tagairt i do fhreagra don ábhar, don chomhdhéanamh, don stíl, do na teicníochtaí, agus don ré inar táirgeadh an saothar.
agus
Déan cur síos agus plé achomair ar shaothar ainmnithe **amháin** eile leis an ealaíontóir seo.
Léirigh do fhreagra.
14. Freagair (a), (b), agus (c).
(a) Roghnaigh agus ainmnigh ceann **amháin** díobh seo a leanas:
 - pictiúr le Hans Óg Holbein (c.1497-1543)
 - dealbh le Gian Lorenzo Bernini (1598-1680)
 - pictiúr le Francisco de Goya (1746-1828)
 - dealbh le Auguste Rodin (1840-1917)
 - pictiúr le Gustav Klimt (1862-1918).(b) Déan plé mionsonraithe ar an saothar a roghnaigh tú. Bíodh tagairt i do fhreagra agat don ealaíontóir, don ábhar, don stíl, don chomhdhéanamh, do na bunábhair, don teicníocht, agus don ré inar táirgeadh an saothar.
(c) Ainmnigh saothar **amháin** eile leis an ealaíontóir a roghnaigh tú, agus déan cur síos agus plé achomair air.
Léirigh do fhreagra.
15. Freagair (a), (b), agus (c).
(a) Déan plé ar fhorbairt ceann **amháin** de na stíleanna ealaíne nó de na gluaiseachtaí ealaíne seo a leanas:
 - Rocócó
 - Nuachlasaiceachas
 - Réalachas
 - Fóbhachas.(b) Déan cur síos ar na príomhthréithe den stíl nó den ghluaiseacht atá roghnaithe agat.
(c) Déan cur síos agus plé ar shaothar ainmnithe **amháin** le healaíontóir ainmnithe a bhfuil a s(h)aothar ina shampla tipiciúil den stíl nó den ghluaiseacht seo.
Léirigh do fhreagra.

Roinn III – Léirthuisctint na hEalaíne

16. Ba chóir go mbeadh dearthóir físchluiche in ann coincheap a fhorbairt chomh maith le hábhar físe.
Déan an ráiteas sin a phlé agus tú ag tagairt d'fhíschluiche ainmnithe. Bíodh tagairt agat don choincheap, do ghnéithe físe na gcarachtar, don timpeallacht/dearadh seit, agus don ghníomhaíocht sa chluiche a roghnaigh tú.
agus
Tabhair breac-chuntas ar na smaointe atá agat faoi choinne físchluiche bunaithe ar théama Ealaíne. Bíodh tagairt i do fhreagra agat don choincheap agus d'ábhar físe an chluiche.
Léirigh do fhreagra.
17. Is deiseanna léirthuisceana, oideachais, agus aoibhnis iad taispeántais ealaíne i ndánlanna áitiúla.
Déan an ráiteas sin a phlé agus tú ag tagairt do thaispeántas i ndánlann áitiúil ainmnithe ar thug tú cuairt uirthi. Déan cur síos i do fhreagra ar an dóigh ar chuir an coimeádaí an taispeántas i láthair agus déan tagairt do **dhá** shaothar faoi leith a bhí suimiúil, dar leat.
agus
Déan cur síos agus plé ar na buntáistí agus ar na míbhuntáistí a bhaineann le féachaint ar phictiúir agus ar dhealbha iontu féin in ionad féachaint orthu ar líne.
Léirigh do fhreagra.
18. Is deis don phobal iad an dealbhóireacht a dhéantar le haghaidh suíomhanna ar leith ar chóras bóithre na hÉireann chun saothair dhea-dhéanta chomhaimseartha a fheiceáil.
Déan an ráiteas seo a phlé agus tú ag tagairt do na híomhánna **atá léirithe ar an mbileog leis seo**. Bíodh tagairt i do fhreagra agat don scála, do na bunábhair agus don teicníocht, don dath/do na dathanna/don bhailchríoch, don chomhthéacs agus don tionchar ar chuma na timpeallachta.
agus
Déan cur síos achomair ar na smaointe atá agat faoi choinne deilbhe a chuirfeadh barr feabhais ar spás lasmuigh de do scoil. Tabhair fáthanna le do chinntí dearaidh.
Léirigh do fhreagra.
19. Is féidir le múrmhaisiú lasmuigh spásanna poiblí a ndearnadh faillí iontu a athbheochan.
Déan an ráiteas sin a phlé agus tú ag tagairt don íomhá **atá léirithe ar an mbileog leis seo**. Cuir in iúl cé acu atá an múrmhaisiú éifeachtach nó nach bhfuil, dar leat, agus déan tagairt i do fhreagra do na híomhánna, don leagan amach, don dath/do na dathanna, agus do thionchar an tsaothair.
agus
Tabhair breac-chuntas achomair ar na smaointe atá agat faoi choinne múrmhaisithe do spás poiblí i do cheantar a ndearnadh faillí ann. Tabhair fáthanna le do chinntí dearaidh.
Léirigh do fhreagra.
20. Is cuid riachtanach den mhargaíocht é an pacáistiú. Is féidir leis tomhaltóirí a tharraingt agus a mhealladh chun táirge a cheannach.
Déan an ráiteas sin a phlé agus tú ag tagairt don íomhá **atá léirithe ar an mbileog leis seo**. Déan tagairt i do fhreagra do choincheapa dearaidh agus d'úsáid ghnéithe na healaíne.
agus
Tabhair breac-chuntas ar na smaointe atá agat faoi choinne dearadh pacáistithe le haghaidh siopa a dhíolann bia sláinte. Tabhair fáthanna le do chinntí dearaidh.
Léirigh do fhreagra.

Leathanach Bán

Leathanach Bán

Scrúdú na hArdteistiméireachta, 2015
Leaving Certificate Examination, 2015

Ardleibhéal
Higher Level

Ealaín: Stair agus Léirthuisct na hEalaíne - Léaráidí
Art: History and Appreciation of Art - Illustrations

1

Ceist Question

Coróin Petrie
Petrie Crown

2

Ceist Question

4

Ceist Question

5

Ceist Question

Fuinneog Naomh Úna le Harry Clarke
The Eve of Saint Agnes by Harry Clarke

6

Ceist Question

Gorta le Rowan Gillespie
Famine by Rowan Gillespie

9

Ceist Question

Geataí na bhFlaitheas le Lorenzo Ghiberti
Gates of Paradise by Lorenzo Ghiberti

10

Ceist Question

11

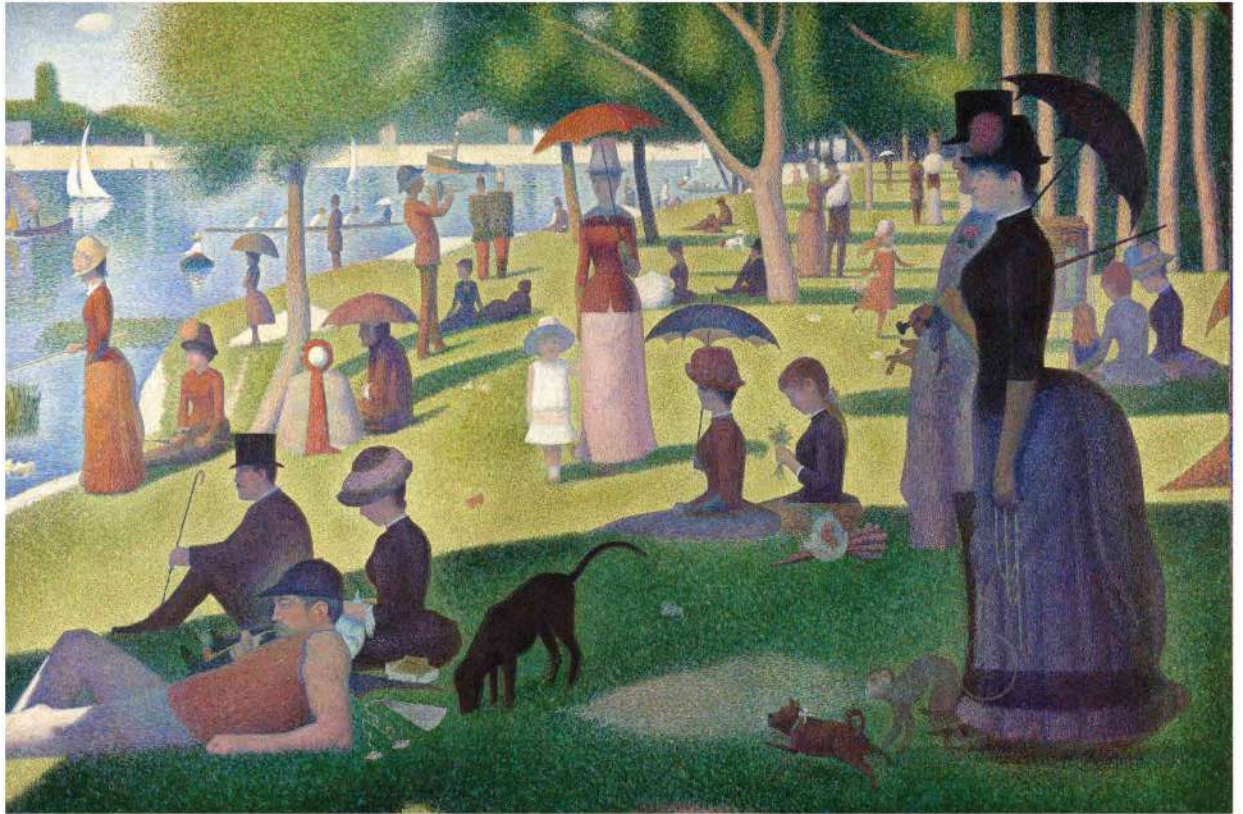
Ceist Question

Stoirm Sneachta: Hannibal agus a Arm ag Trasnú na nAlp le J.M.W. Turner
Snow Storm: Hannibal and his Army Crossing the Alps by J.M.W. Turner

12

Ceist Question

Tráthnóna Domhnaigh ar Oileán la Grande Jatte le Georges Seurat
 Sunday Afternoon on the Island of La Grande Jatte by Georges Seurat

13

Ceist Question

Les Femmes d'Alger le Pablo Picasso
 Les Femmes d'Alger by Pablo Picasso

18

Ceist Question

19

Ceist Question

20

Ceist Question

Léaráidí le caoinchead**Illustrations courtesy of**

Ard-Mhúsaem na hÉireann

The National Museum of Ireland

Oifig na nOibreacha Poiblí

The Office of Public Works

Dánlann Chathair Bhaile Átha Cliath An Hugh Lane

Dublin City Gallery The Hugh Lane

Musée du Louvre, Páras/ Paris

Tate Gallery, Londain/ London

The Art Institute of Chicago, Stáit Aontaithe Mheiriceá/ United States of America

The Museum of Modern Art, Nua-Eabhrac/ New York

An tÚdarás um Bóithre Náisiúnta

National Roads Authority